

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

1 IX 1989

TAJNÉ!

Výtisk č. 13

Počet listů: 6

Počet příloh: 6/9

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 122

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

1. Bezpečnostní situace

V průběhu 31. 8. 1989 nebylo na území ČSSR zaznamenáno závažné narušení klidu a veřejného pořádku.

V činnosti vnitřního protivníka nebyly zjištěny otevřené projevy protisocialistické aktivity. V Brně probíhá příprava "ekologického fóra", na jejímž organizování se podílejí i aktivisté nelegálních struktur.

V Severočeském kraji byl zaznamenán 1 výhružný anonymní telefonát /prověřený jako klamný/.

Ve Východočeském kraji byly zjištěny 2 nepřátelské nápisy a 2 anonymní dopisy.

Z Prahy bylo hlášeno 15 nepřátelských letáků.

V jaderné elektrárně V-2 Jaslovské Bohunice došlo k zapnutí havarijní ochrany. Příčinou byla chybná manipulace zaměstnance. V dopravě a spojích nebyla zaznamenána mimořádná událost závažnějšího charakteru.

2. Nepřátelská činnost

b/ Dne 29. 8. 1989 se za účasti Jana ŠABATY konala v Brně schůzka ochránců přírody. Projednávali otázku stavby "brněnské radiály", která má být hlavním bodem "ekologického fóra" ve druhé polovině září 1989 /má být pozván i primátor města Brna/. Účastníci schůzky hodnotili průběh 21. srpna a konstatovali, že vázla především organizace celé akce, protože opozice v Brně je slabá a není akceschopná. V této souvislosti ŠABATA zdůraznil, že vše co dělají není kvůli opozici, ale aby se lidé měli dobře a proto není možné hledět na oběti. Kontrola průběhu "ekologického fóra" bude zajištěna.

Na Městský výbor KSČ v Žamberku /okr. Ústí nad Orlicí/ byl doručen dopis reagující na stanoviska čs. občanů k výzvě "Několik vět", uveřejněná v Rudém právu. Autor, přestože se

distancuje od "charty 77", napadá činnost KSČ od r. 1948, její hospodářskou politiku a neschopnost provést přestavbu. Podepsán je "mluvčí brigády srp a kladivo". Na smyšlenou adresu v Chocni /okr. Ústí nad Orlicí/ byl zaslán nepodepsaný korespondenční lístek, na kterém je napsána protisocialistická báseň, napadající KSČ. Po pisatelích se pátrá.

Další dotazníkové lístky ankety tzv. skupiny pro průzkum veřejného mínění byly ve dvou případech zjištěny v Západočeském kraji - v Plasech /okr. Plzeň-sever/ a v Rokycanech. Po pisatelích se pátrá.

V Severočeském kraji byl zaznamenán anonymní výhružný telefonát do elektrárny Prunéřov 2, ve kterém bylo požadováno zastavení provozu elektrárny "nebo se něco stane". Byl prověřen jako klamný, po pachateli se pátrá.

Závadové nápisy byly zaznamenány ve Východočeském kraji. V Chotěboři /okr. Havlíčkův Brod/ byly na zdi obytného domu nastříkány sprejem 2 nápisy napadající KSČ a její představitele. Po pisateli se pátrá.

V Praze 10 na stanici tramvaje bylo v koši na odpadky nalezeno 15 letáků, obsahujících prohlášení Demokratické iniciativy a podpisovou akci za udělení Nobelovy ceny V. HAVLOVI. Po rozšiřovateli se pátrá.

Dne 29. 8. 1989 proběhlo před Krajským soudem v Hradci Králové odvolací řízení s JUDr. Josefem PRŮŠOU /1947/ pro trestný čin útoku na státní orgán a orgán společenské organizace. PRŮŠA, který se k soudu nedostavil, byl v nepřítomnosti odsouzen k trestu odnětí svobody na 4 měsíce nepodmíněně ve 2. nápravně výchovné skupině a k peněžitému trestu 2 000 Kčs.

3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

Dne 31. 8. 1989 v 04.40 hod. v jaderné elektrárně V-2 v Jaslovských Bohunicích uvedl provozní elektrikář omylem do činnosti havarijní ochranu 1. a 3. bloku. Reaktor naběhl na plný výkon až v 11.16 hod. Případ vyšetřuje poruchová komise.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a/ Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 31. srpna 1989 v 11.10 hodin došlo v obci Mradice /okr. Louny/ k požáru pásové sušárny chmele typu PCHB 750-K pravděpodobně v důsledku závady na plášti spalovací komory. Přesná příčina vzniku požáru je předmětem šetření za účasti znalců z oboru elektro a požární ochrany. ČSSS Postoloprty /okr. Louny/ vznikla škoda asi 750 000 Kčs. Ke zranění osob nedošlo. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Louny.

Dne 31. srpna 1989 v 08.45 hodin došlo v n.p. Středočeské pekárny a cukrárny Kladno k výbuchu průběžné pece typu TPC 381 na výrobu chleba, která je ve zkušebním provozu. Příčina výbuchu se zjišťuje za účasti znalců. Způsobená škoda činí asi 100 000 Kčs. Ke zranění osob nedošlo. Zásobování chlebem nebylo narušeno.

Vyšetřuje OS SNB Kladno.

Dne 31. srpna 1989 v 01.30 hodin v JRD Habura, farma Borov /okr. Humenné/ uhynulo 14 kusů dojnic. Příčinou úhynu byl zkrat elektrického proudu do konstrukce kravína při silném větru. Uvedenému JRD vznikla škoda ve výši 289 800 Kčs. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení.

Vyšetřuje OS SNB Humenné.

Navazuje na DSZ ze dne 10. ledna a 9. února 1989: k úhynu a nucenému odporažení hovězího dobytka na následky acidózy v JRD Karpaty, Horné Orešany /okr. Trnava/ se způsobenou škodou 878 000 Kčs. Dne 30. srpna 1989 bylo zahájeno stíhání pro trestný čin obecné ohrožení proti [REDACTED] /nar. 1924,

bytem Hlohovec, okr. Trnava, důchodce/, ing. [REDACTED]
/nar. 1940, předseda JRD Karpaty/ a MUDr. [REDACTED] /nar.
1931, důchodkyně, oba bytem Trnava/. Míra jejich zavinění se
zjišťuje.

Vyšetřuje OS SNB Trnava.

b/ Násilná trestná činnost

Dne 30. srpna 1989 kolem 19.00 hodin byla v prodejně Jednota
v obci Břežany /okr. Kolín/ přepadena vedoucí a prodavačka [REDACTED]
[REDACTED] /nar. 1941, bytem Břežany/. Pachatel ji několikrát
udeřil dosud nezjištěným předmětem do hlavy a ramene a ze stolu
odcizil finanční částku 9 000 Kčs. Po pachateli se pátrá.

Vyšetřuje OS SNB Kolín.

c/ Majetková trestná činnost

Dne 31. srpna 1989 v 16.00 hodin byli na OPK Varnsdorf /okr.
Děčín/ zadrženi [REDACTED] /nar. 1952, bytem Markvartovice,
okr. Opava, taxikář/ a [REDACTED] /nar. 1958, bytem Ostrava,
bez pracovního poměru/. U jmenovaných bylo při celní kontrole
nalezeno 489 kusů 100 USA dolarových bankovek, které byly padě-
lané. Bankovky budou předány k odborné expertíze. Případ rozpra-
covává FKÚ FS VB.

Vyšetřuje OS SNB Děčín.

Dne 31. srpna 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 68 případů krá-
deží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	14	13	5	9	17	444 100
SSR	3	4	0	2	1	69 300
ČSSR	17	17	5	11	18	513 400

d/ Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dopravní nehody dne 31. srpna 1989:

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	206	-	14	901 500
SSR	84	1	4	572 600
ČSSR	290	1	18	1 474 100

e/ Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Dne 31. srpna 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu a pokus o ilegální přechod státních hranic z ČSSR do NSR a Rakouska 20 občanů NDR a 1 PLR.

Hranici se socialistickým státem narušilo 32 občanů NDR, 6 ČSSR, 2 PLR a 1 MLR.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 312/2005 Sb.

5. Názory a nálady obyvatelstva

Většina zaměstnanců Maďarského oblastního divadla v Komárně odsuzuje účast představitelů mládežnické organizace FIDESZ z MLR na protispolečenském vystoupení v Praze. Zaměstnanci odsuzují tuto formu "solidarity" a považují ji za zasahování do vnitřních záležitostí ČSSR. Většina pracovníků z oblasti kultury - občanů maďarské národnosti - podporuje proces přestavby a demokratizace v ČSSR a zastává stanovisko, že představitelé FIDESZ měli možnost své postoje vyjádřit písemnou formou a své stanovisko předat na náš zastupitelský úřad v MLR.

Podobné názory k činnosti FIDESZu zastávají také pracovníci k.p. ZTS Slovenské loděnice Komárno a současně se kriticky vyjadřují k nízkému trestu, který byl uložen G. KERENYOVI a T. DEUTSCHOVÍ, kteří se dopustili přečinu proti veřejnému pořádku dne 21.8.1989 v Praze. Pracovníci ZTS maďarské národnosti odsuzují jejich publicitu v MLR hromadných sdělovacích prostředcích, která jim byla věnována v průběhu vyšetřovací vazby i po návratu do MLR.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 57 odst. 3 zák. č. 112/2005 Sb.

Dne 30. srpna 1989 kolem 19.25 hodin na ubytovně mladších kontrolorů OPK Cínovec na Cínovci /okr. Teplice/ použil svobodník PS Josef JÍŠA /nar. 1966, člen KSČ/ k pálení papíru acetonového ředidla z 10 litrového kanystru. Následkem výbuchu utrpěl JÍŠA těžké popáleniny a byl převezen do nemocnice Praha-Vinohrady. Ve věci bylo zahájeno stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví.

Vyšetřuje OS SNB Teplice.

Dne 31. srpna 1989 ve 22.15 hodin na Thälmannově ulici v Brně řidič osobního automobilu kpt. SNB Jaroslav BURSÁK /nar. 1942, služebně zařazen na KS SNB Brno/ v důsledku nepřiměřené rychlosti nezvládl řízení a na levé straně vozovky narazil do sloupu veřejného osvětlení. Při nehodě utrpěl těžké zranění. Škoda na vozidle činí asi 40 000 Kčs. Jmenovanému byla odebrána krev na zkoušku alkoholu.

Vyšetřuje MS SNB Brno.

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Inđra
- s. Hegenbart

Dne 31. srpna 1989 v 09.30 hodin u obce Sadová /okr. Hradec Králové/ řidič nákladního automobilu Sovětské armády vojín Oleg Viktorovič SAFRONOV /nar. 1969, od VÚ 35186 Svebořice, okr. Česká Lípa/ nedodržel bezpečnou vzdálenost a poškodil dvě osobní auta. Ke zranění osob nedošlo. Na osobních autech vznikla škoda asi 33 000 Kčs. Požití alkoholu nebylo zjištěno.

Vyšetřuje OS SNB Hradec Králové.

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hegenbart

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 42/2005 Sb.

Negativní jevy k nákupu ofsetových strojů pro tiskárny Rudého práva v Praze, Brně a Ostravě

V roce 1985 rozhodl UV KSČ o nákupu ofsetových strojů pro tiskárnu Rudého práva (RP) v Praze, Brně a Ostravě. Obchodní skupina 5 PZO KOVO zavedla poptávkové řízení u NSR fy KOEBAU a NDR fy PLAMAG.

Z technicko ekonomického porovnání obou strojů vyplynulo, že NSR firma nabídla dovoz za 10 168 622 Rbl (po přepočtu). NDR firma PLAMAG nabídla dovoz za 15 181 769 Rbl. Z uvedeného vyplývá, že dovoz NDR firmy je o 5 013 147 Rbl dražší.

V době, kdy se kontrakt uzavíral, nebyl dokonce u firmy PLAMAG sestaven ani funkční prototyp. Přesto náměstek GR PZO KOVO Hrubeš prosadil uzavření kontraktu s touto firmou. V současné době je zařízení do redakce RP dovezeno, ale technici NDR firmy nejsou schopni jej uvést do chodu. Čs. strana již několikrát na žádost pracovníků firmy PLAMAG změnila termín převzetí stroje (původní termín byl březen, poté květen a současný 28.8. 1989). Tiskárna RP je nucena za této situace tisknout na starém zařízení vyrobeném v roce 1929, ale zároveň i na málo spolehlivém zařízení NDR výroby. Tento způsob vydávání novin stál RP do současné doby 6 milionů Kčs na více nákladech. Šéfmontér firmy PLAMAG se netají tím, že stroj je špatně navržen (propočítán) a dle jeho názoru se jej nepodaří uvést do provozu.

Vedoucí vydavatelství RP Škopek je rozhodnut zařízení firmě PLAMAG vrátit a dovést zařízení od firmy KOEBAU - NSR. Pracovníci obchodní skupiny 5 PZO KOVO se již obrátili na majitele NSR firmy, který o celém záměru už věděl a je ochoten zařízení do ČSSR dodat.

I když náměstek GR PZO KOVO Hrubeš je o celé situaci informován, přislíbil NDR firmě PLAMAG, že PZO KOVO odebere další dva stroje určené pro RP a dokonce navrhl zařízení u výrobní

firmy neodzkoušet, ale dovést do RP a teprve zde defakto dodělat. Dále navrhl zaplatit NDR firmě 75% kontraktu po dodání beden a 25% po uvedení stroje do chodu. Na dotazy pracovníků RP a PZO KOVO proč čs. strana má firmě PLAMAG zaplatit tři čtvrtiny ceny stroje ještě před jeho zprovozněním uvedl, že by NDR firma jinak nesplnila svůj plán. Vzhledem k tomu, že některým pracovníkům PZO KOVO toto vysvětlení nestačilo, schoval se za údajné rozhodnutí ÚV KSČ. Dále uvedl, že celou záležitost podrobně rozebral s ředitelem vydavatelství RP Škopkem, který s tímto postupem souhlasí. Ukázalo se, že toto tvrzení Hrubeše je nepravdivé a vedení vydavatelství RP je rozhodnuto dovezené zařízení NDR firmě PLAMAG vrátit a další kontrakty s tímto výrobcem nepodepisovat.

(II. správa SNB)

Rozdělovník:

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Fojtík
s. Knotek
s. Hegenbart

Podání FMV - 8
I., II. S - 2

Hodnocení současného postavení ČSSR v mezinárodním obchodě

Shelley GALBRAITHOVÁ z odboru východní Evropy a SSSR pro mezinárodní obchod USA vypracovala pro obchodní oddělení ZU USA v Praze informaci v níž hodnotí současné postavení Československa v mezinárodním obchodě. Podle této informace ČSSR představuje pro západní firmy obchod v hodnotě více než 3,5 miliardy dolarů, na němž se USA podílí jen malým procentem. V roce 1988 činil např. americký vývoz do ČSSR pouze 55 miliónů dolarů.

Podle názorů GALBRAITHOVÉ se v letošním roce pro americké firmy nabízí specifické příležitosti pro prodej počítačových licencí, lékařských a laboratorních nástrojů, zařízení na kontrolu znečišťování ovzduší, elektroniky, obráběcích a dřevobráběcích strojů.

V informaci se dále uvádí, že Československo již sedmý rok zaznamenává hospodářský růst s předpokladem jeho dalšího pokračování. Je pozitivně hodnoceno kreditní postavení ČSSR, které je označováno jako solidní. GALBRAITHOVÁ poukazuje na možnosti zvýšení obchodu s ČSSR v souvislosti s postupně zaváděnými reformami u nás. Je zejména zdůrazňována možnost spolupráce s čs. partnery v oblasti ochrany životního prostředí, potřeby odsiřovacích zařízení a dalších zařízení s nízkou energetickou náročností. V důsledku tohoto vývoje v ČSSR roste i poptávka po kooperacích a smíšených podnicích.

V uvedených souvislostech je v závěru informace připomínán letošní brněnský veletrh, který je charakterizován jako vhodná příležitost pro americké firmy navázat přímé kontakty s čs. partnery zejména v doporučených oblastech čs. národního hospodářství.

(II. správa SNB)

Rozdělovník:

s. Jakeš	s. Lenárt
s. Husák	s. Knotek
s. Adamec	s. Hegenbart
s. Indra	

Vedoucí FMU - 8

I., II. S - 2

Svodka k porušování lidských práv v Belgii, USA a NSR
(do 30.8.1989)

Belgie

Na základě rozhodnutí soudce MARLIERA byl ve věznici JAMIOULX ve dnech 11.-14.8.1989 zadržován patnáctiletý chlapec, který se zúčastnil rvačky v CHARLEROI. Došlo k porušení čl. 53 zákona o ochraně mládeže z 8.4.1965, který stanoví, že mladiství (do 21 let) mají být umístováni ve speciálních střediscích pro mladistvé (v tomto případě FRAINPORT nebo WAUTHIER BRAINE).

Dne 9.8.1989 zatkla vojenská policie NATO před objektem SHAPE v CASTEAU 4 účastníky 13. mezinárodního pochodu za jaderné odzbrojení a zdůvodnila svůj zásah tím, že demonstrace byla povolena pouze v prostoru univerzity v MONSU. Aktivisté mírového hnutí byli předáni místní policii, která je asi po 3 hodinách po zjištění totožnosti propustila.

Dne 3.8.1989 v ranních hodinách policie v LIEGE surově zbilá dva mladistvé (16 a 17 let) podezřelé z krádeže automobilu a pokusu o vloupání do obchodu. Po předvedení na komisariát PLACE AUX MARCHE byli opakovaně zbiti. Rodiče byli o zadržení informováni se třídním zpožděním (6.8.1989). Starosta LIEGE, který je velitelem městské policie, přijal opatření k zamezení veškeré publicity. Matka jednoho ze zadržených podala žalobu proti postupu policie, který je v rozporu s článkem 7 druhé kapitoly belgické ústavy a s článkem 3 první kapitoly Deklarace lidských práv z 29.6.1989. Postup policie je v rozporu s vnitřním nařízením o výkonu služby, ve kterém je stanoveno,

kdy je možno použít fyzické násilí vůči zadrženým osobám.

USA

Jednotka zvláštních operací bostonské policie prostřílela 20 ranami neozbrojeného devatenáctiletého Donalda JOHNSONa, kterého mylně považovala za zloděje autobusu. Byl zastřelen bez pokusu autobus zastavit a ověřit podezření.

Úřad pro bezpečnost a zdraví při práci (OSHA - The Occupational Safety and Health Administration), což je federální agentura USA, pověřená dohledem nad bezpečností a zdravotní situací na pracovištích, jen výjimečně nutí zaměstnavatele odstraňovat alespoň nejzávažnější porušení bezpečnostních předpisů. Dochází k výraznému snižování či prominutí pokut a jiných postihů. Podle poslední studie Národního institutu pro bezpečnost pracovišť se jedná o průměrné snižování udělených pokut o 67,6%, přičemž v posledním úplně vyhodnoceném roce 1987 vzrostl počet trvale práce neschopných o 16%. U horníků se tento údaj zvýšil za poslední 4 roky o 57%. Např. u firmy ALLEGHENY LUDDUM CORP. v BECKENRIDGE v Pensylvánii pracují letečtí mechanici ve 12-16 hodinových směnách po 6-7 dní v týdnu a počet jejich pracovních úrazů se zdvojnásobil. Řidiči autobusové letištní dopravy SAN FRANCISCO SUPER SHUTTLE pracují denně 10-12 hodin bez nároku na přesčasy, nemocenskou, proplacení svátků a dovolených. Údržba, mytí vozidel a administrativní práce není zaměstnavatelem hrazena, mzda nedosahuje ani 5 amerických dolarů za hodinu.

Nejvyšší soud USA rozhodl, že ve Spojených státech mohou být odsuzováni k trestu smrti a popravováni i mladiství od 16 let a mentálně zaostalé osoby, přestože si neuvědomují dosah svých činů. V červenci byly vykonány první popravy.

Podle rozhodnutí senátního výboru pro kontrolu činnosti výzvědných služeb ze dne 14.7.1989 porušovala FBI základní právo Američané na svobodu názoru, když zahájila vyšetřování proti 2 375 jednotlivcům a 1330 skupinám pro nesouhlas s politikou vlády ve Střední Americe a pro členství nebo účast na protestních akcích pořádaných Výborem solidarity s lidem Salvadoru (CISPES).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA citelně oslabilo zákon o občanských právech z roku 1964, zejména ustanovení proti diskriminaci žen a menšinových skupin obyvatelstva při přijímání do zaměstnání. Proti diskriminaci ze strany zaměstnavatelů se dosud mohly menšiny bránit poukazem na rozpor mezi podílem své národnostní skupiny na celkovém počtu obyvatelstva v daném místě a podílem na počtu zaměstnanců příslušného podniku. Bylo povinností zaměstnavatelů toto obvinění vyvrátit nebo zdůvodnit, proč nezaměstnávají odpovídající podíl příslušníků menšin. Nyní jsou zaměstnavatelé této povinnosti zproštěni a muži-běloši se mohou odvolat i proti dřívějším rozhodnutím soudů, učiněných na základě dosavadního zákona.

NSR

Do konce října 1989 se připravují 3 soudní procesy, které přímo souvisejí se zákazem výkonu povolání (Berufsverboten). Jedná se o Rolfa SCHÖNa a Heinze Uda LAMMERSe, zaměstnance školské správy, kteří při posledních zemských a komunálních volbách kandidovali za NKS, a Wolfganga REPPa, zaměstnance Spolkové pošty.

(I. správa SNB)

Rozdělovník:

s. Fojtík
s. Štefaňák
s. Johanes

redem F.M.V. — 8
I., B. S. — 2

K přístupu Libye k 9. summitu HNZ

Nejvyšší libyjský představitel M. KADDÁFÍ zaslal v souvislosti s blížícím se 9. summitem Hnutí nezúčastněných zemí (HNZ) v Bělehradě představitelům SFRJ dopis s kritickými připomínkami k návrhu závěrečného dokumentu summitu, v němž "nejsou zdůrazněny základní principy HNZ a neodsuzují Izrael a imperialistickou a nekolonialistickou politiku USA".

Kromě předpokládaného vystoupení KADDÁFÍho, který bude pravděpodobně hrozit přezkoumáním dalšího členství Libye v HNZ v případě, že by hnutí nepodpořilo stanoviska Libye, nepředpokládá jugoslávské ministerstvo zahraničních věcí možnost větších střetů v otázce předložených dokumentů.

(I. správa SNB)

Rozdělovník:

s. Hegenbart
s. Johanes

Václav P. M. - 8

I., II. S. - 2

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.